QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

IMĦALLEF

Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)

Illum 13 ta’ Novembru, 2024

Rikors Numru: 75/23/2AL

A B

vs.

C B

(Att taż-Żwieġ bin-Numru Progressiv 1601/2015)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors datat 14 ta’ Frar 2024 li permezz tiegħu l-attriċi ppremettiet kif ġej:

1. Illi l-kontendenti żżewgu fit-20 ta' Gunju 2015 u min dan iz-zwieg twieled il-minuri D li ghadu minuri;

2. Illi mill-imsemmija data taż-żwieġ tagħhom bdiet tapplika l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet u dan ai termini tal-Artikolu 1316(1) tal-Kodiċi Ċivili;

3. Illi ż-żwieġ tal-kondententi sfaxxa u huma qed jgħixu ħajja separati minn xulxin fejn ilhom jghixu separati de facto sa minn Dicembru 2022. Illi l-esponenti tixtieq tibni ħajja għal rasha iżda dan ma jistax iseħħ stante li għad hemm il-komunjoni tal-akkwisti vigenti bejn il-partijiet;

4. Illi tali terminazzjoni tal-istess Komunjoni tal-Akkwisti għandu jġib benefiċċju in kwantu mhux biss jevita li l-ebda parti ma' tagħmel dejn li tiġi attribwita lill-Komunjoni, iżda ukoll tkun tgħin sabiex l-esponenti tirriakkwista id-dritt illi tagħmel l-atti kollha tal-ħajja ċivili u kummerċjali u dan mingħajr il-ħtieġa tal-kunsens u/jew approvazzjoni jew l-intervent tal-parti l-oħra;

5. Illi l-esponenti titlob il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti qabel il-ġudizzju finali a tenur tal-Artikolu 55(1) tal-Kodiċi Ċivili, b'dan illi m'hu se jinħoloq l-ebda preġudizzju mhux proporzjonat għall-intimat. Illi filfatt tali preġudizzju ser jinħoloq jekk il-Komunjoni tal-Akkwisti tibqa' eżistenti bejn il-partijiet;

Għaldaqstant, in vista tas-suespost, l-esponenti titlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. Tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet a tenur tal-Artikolu 55(1) tal- Kodiċi Ċivili;

2. Tawtorizza lill-partijiet sabiex jirreġistra fir-Reġistru Pubbliku ta' Malta l-eventwali sentenza mogħtija minn din l-Onorabbli Qorti;

Salv kull provediment ieħor li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xieraq u opportun.

Rat li l-konvenut debitament notifikat intavola risposta fid-19 ta’ Ġunju 2024 fejn ppremetta kif ġej:

1.Illi l-esponenti ma jopponix it-talba ta' A B bil-kundizzjoni li din id-dikjarazzjoni ta' terminazzjoni tal-Komunjoni tal-Akkwisti tkun mid-data tad-decizjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti u dan minghajr ebda pregudizzju ghal kull kreditu/debitu ezistenti qabel tali dikjarazzjoni;

2.Illi ghalhekk qed tinzamm ferm kull responsabilita tar-rikorrenti Valentina Farrugia ghal kwalsiasi dejn maghmul qabel illum u qabel tali dikjarazzjoni tat-terminazzjoni tal-Komunjoni tal-Akkwisti;

Salv eccezzjonijiet ohra.

Bl-ispejjez.

Rat l-atti proċesswali kollha;

Rat illi r-rikors tħalla għal-lum għas-sentenza;[1]

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. **L-azzjoni odjerna**

Permezz tar-rikors odjern l-attriċi qiegħda titlob illi fi sfond tal-proċeduri ta’ separazzjoni illi jinsabu pendenti bejn il-partijiet, il-Qorti tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn il-partijiet *a tenur* tal-Artikolu 55 tal-Kap 16. Hija tgħid illi ilhom separati *de facto* minn Diċembru 2022 u li hi tixtieq tibni ħajja għal rasha iżda dan ma jistax iseħħ *stante* li hemm il-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet. Tali terminazzjoni tgħin in kwantwu mhux biss tevita sitwazzjoni fejn xi parti tagħmel dejn li jiġi attribwit lill-komunjoni, iżda wkoll jgħin biex kull parti tirriakkwista d-dritt li tagħmel l-atti kollha tal-ħajja ċivili u kummerċjali mingħajr il-ħtieġa tal-kunsens u/jew approvazzjoni tal-parti l-oħra. Tgħid li l-ebda preġudizzju ma hu ser jinħoloq minn din it-terminazzjoni.

Il-konvenut ma joġġezzjonax għal din it-talba bil-kundizzjoni li din id-dikjarazzjoni tkun mid-data tad-deċiżjoni mingħajr ebda preġudizzju għal kull kreditu/debitu eżistenti qabel tali dikjarazzjoni.

[1] Digriet tal-20 ta’ Ġunju 2024.

2. **Prinċipji legali:**

L-artikolu rilevanti għat-talba odjerna huwa l-artikolu 55 tal-Kap 16 li jipprovdi illi:-

"(1) Il-qorti tista', f'kull żmien matul is-smigħ tal-kawża ta' firda, fuq talba ta' wieħed jew l-oħra mill-miżżewġin, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li teżisti bejn il-miżżewġin.

(2) L-ordni tal-waqfien tal-komunjoni kif imsemmi fis-subartikolu (1) għandha tingħata b'sentenza li minnha kull parti jkollha l-jedd illi tappella mingħajr ma jkun hemm ebda ħtieġa ta' permess tal-qorti għal dan.

(3) L-ordni ta' waqfien tkun tgħodd bejn il-miżżewġin minn dakinhar tas-sentenza tal-appell jew, jekk ma jsirx appell, minn dakinhar illi jgħaddi ż-żmien imħolli għall-appell, u tibqa' tgħodd ukoll jekk il-kawża ta' firda ma titkompliex.

(4) Qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni kif provdut f'dan l-artikolu, il-qorti għandha tqis jekk xi parti tkunx sejra tbati preġudizzju mhux proporzjonat bil-waqfien tal-komunjoni qabel is-sentenza tal-firda.

(5) L-ordni ta' waqfien taħt dan l-artikolu għandha, a spejjeż tal-parti li tkun talbet dak il-waqfien, tkun notifikata lid-Direttur tar-Reġistru Pubbliku u dik l-ordni għandu jkollha effett daqs li kieku l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata sar b'att pubbliku.

(6) Sakemm il-qorti, fid-diskrezzjoni tagħha, fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, ma tkunx ordnat il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separatali teżisti bejn il-partijiet fil-bidu tal-kawża ta' firda, meta tagħti s-sentenza tal-firda, il-qorti għandha tordna li l-komunjoni tal-akkwisti jew il-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li jkun hemm bejn il-partijiet tispiċċa mill-jum li fih is-sentenza tkun finali u konklużiva.

(7) Il-qorti tista' iżda, meta fil-fehma tagħha ċ-ċirkostanzi hekk jehtieġu, tordna li beni li jkunu parti mill-komunjoni ma jinqasmux qabel ma jgħaddi dak iż-żmien wara li tispiċċa l-komunjoni li tista' fl-ordni tistabbilixxi.

(8) Kull ordni mogħti mill-qorti skont is-subartikolu (7), jista', għal raġuni tajba, jinbidel jew ikun revokat mill-qorti."

Dan l-artikolu għalhekk jagħti l-fakultà lil xi parti jew oħra titlob, **f'kull żmien matul is-smiegħ tal-kawża** ta' separazzjoni personali bejn l-istess partijiet, it-terminazzjoni tar-reġim matrimonjali tal-komunjoni tal-akkwisti. Fil-fatt jingħad fis-sentenza fl-ismijiet **Daniela Mizzi vs Duncan Peter Mizzi**[2], illi: "*In tema legali jinghad illi l-Artikolu 55 tal-Kap. 16 li fuqha hija bbazata t-talba attrici, jaghti l-fakolta' lil parti jew ohra li "f'kull zmien matul is-smiegh tal-kawza ta' firda titlob il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni tar-residwu taht amministrazzjoni separata li tkun tezisti bejn il-konjugi…….t-talba għall waqfien m'ghandiex tinghata jekk parti tkun ser issofri "pregudizzju mhux proporzjonat". Inoltre, l-oneru tal-prova ta' dan ir-rekwizit jirrisjedi fuq min qed jallegah, skont il-principju incumbit ei qui dicit non ei qui negat."*

Għalkemm kull parti tista' f'kull żmien tal-kawża għalhekk titlob il-waqfien tal-komunjoni, is-sub-inċiz 4 kif ċitat, jistipula li qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni ta' l-akkwisti, l-Qorti għandha tevalwa jekk xi parti tkunx sejra tbati **preġudizzju mhux proporzjonat** bil-fatt ta' tali waqfien waqt il-kawża. Jinkombi fuq dik il-parti li topponi t-talba li tressaq provi sodisfaċenti illi bit-terminazzjoni ser tbati preġudizzju mhux proporzjonat.

Dan ikompli jiġi kkonfermat riċentament fis-sentenza fl-ismijiet **Claire Pisani vs Joseph Pisani**,[3] fejn il-Qorti tal-Appell kompliet tirriafferma illi "*dak li trid il-ligi huwa li kull parti pendenti l-proceduri tas-separazzjoni jkollha l-fakolta` li jekk trid tista' titlob il-waqfien tal-komunjoni u li din it-talba m'ghandhiex tintlaqa' biss jekk il-Qorti tara li bil-waqfien tal-komunjoni parti jew ohra tkun ser issofri pregudizzju mhux proporzjonat.*

[2] Deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Marzu 2014.
[3] Deċiża mill-Qorti tal-Appell nhar il-24 ta' Ottubru 2019.

Ghalhekk dak li hu sostanzjalment relevanti huwa d-dritt moghti lill-parti biex jaghmel talba simili u li tali talba ma tintlaqax jekk fic-cirkostanzi tal-kaz il-waqfien ser jikkaguna pregudizzju mhux proporzjonat lil parti l-ohra".

Għaldaqstant, il-Qorti meta ssirilha talba ta' waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti, għandha tilqa' t-talba salv għal dawk il-**każijiet eċċezzjonali** fejn jiġi sodisfaċentement ippruvat illi l-waqfien ser iġib miegħu preġudizzju mhux proporzjonat lil xi parti jew l-oħra. Kif qalet il-Qorti diversi drabi "*Dan il-preġudizzju mhux proporzjonat, oltre li għandu jkun ippruvat minn min jallegah, irid ikun abbastanza gravi biex il-Qorti tiżvija mir-regola ġenerali u tabbraċċja l-eċċezzjoni."* [4]

Għalhekk jinkombi fuq min joġġezzjona illi jipprova illi huwa ser isofri preġudizzju abbastanza gravi iżda ma jitlobx lil min jagħmel it-talba li jimmotiva t-talba tiegħu: *"Hija l-fehma tal-Qorti illi f'rikorsi simili mhux mehtieg li r-rikorrent jimmotiva t-talba tieghu. L-artikolu 55 tal-Kap 16 ma jistipula l-ebda obbligu da parti tar-rikorrent li jimmotiva t-talba tieghu. It-talba ghat-terminazzjoni fil-mori ta' kawza hija motivata bizzejjed fiha innifisha peress li l-hsieb tal-Legislatur kien li pendenti l-kawza tas-separazzjoni il-partijiet ikunu jistghu jibdew jaghmlu atti civili minghajr il-htiega tal-kunsens tal-parti l-ohra u minghajr il-possibilita` li jghabbu l-komunjoni tal-akkwisti b'dejn addizzjonali. Ghalhekk ghandha tapplika l-massima legali "ubi lex voluit dixit, ubi noluit tacuit".*

L-għan tal-leġiżlatur filfatt kien proprju dak imfisser fis-sentenza fl-ismijiet **Daniela Mizzi vs Duncan Peter Mizzi** fejn il-Qorti tal-Appell stqarret illi, huwa fl-interess taż-żewġ partijiet illi tiġi terminata l-komunjoni tal-akkwisti u b'hekk ma jkunx possibbli għall-partijiet illi jgħabbu l-komunjoni bi djun mingħajr il-konsapevolezza tal-parti l-oħra. Jiġi spjegat ukoll fis-sentenza fl-ismijiet **Dorianne Sammut vs Charles Sammut**[5] illi "*Huwa evidenti ukoll li l-ghan tal-legislatur, certament konxju kemm jistghu jitwalu vertenzi simili, kien li tieqaf kemm jista' jkun malajr il-komunjoni tal-akkwisti biex ghall-inqas f'dan l-aspett, il-partijiet*

[4] Claire Pisani vs Joseph Pisani, deċiża minn din il-Qorti fit-23 ta' Ottubru 2018 (Rik. Ġur. Nru. 2/15AL).
[5] Deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Mejju 2019.

ikunu jistghu ikomplu jghixu hajjithom separatament gialadarba l-konvivenza bejniethom mhijiex aktar possibli."

Finalment huwa kruċjali illi wieħed isemmi illi jirriżulta minn dan l-artikolu li l-Qorti, meta ssirilha talba taħt dan l-Artikolu, bl-ebda mod ma tista' f'dak l-istadju taqsam u tassenja l-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet. Il-Qorti tkun qiegħda biss tikkonsidra t-terminazzjoni tagħha. Il-qasma u l-assenjazzjoni tagħha jibqgħu materji riżervati għas-sentenza definittiva.

3. Applikazzjoni tal-Prinċipji Legali għall-każ odjern

Il-Qorti f'dan il-każ, għandha quddiemha talba biex tiġi tterminata l-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn il-partijiet, pendenti l-kawża ta' separazzjoni. Kif kkwotat mill-ġurisprudenza nostrana iktar 'il fuq, il-Qorti tqis illi din it-talba tista' ssir f'kull stadju tas-separazzjoni personali. Kif ingħad fis-sentenza fl-ismijiet **Claire Pisani vs Joseph Pisani**[6] "*Dak li qed jitlob ir-rikorrent huwa biss li l-komunjoni tal-akkwisti tieqaf u ma tibqax fis-seħħ. Ikun x'ikun l-eżitu tar-rikors odjern, il-likwidazzjoni u d-diviżjoni tal-komunjoni tal-akkwisti isiru mas-sentenza finali. Il-Qorti, bis-saħħa tal-preżenti, bl-ebda mod mhi ser taqsam u tassenja l-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet. Il-Qorti ser tkun qiegħda tikkonsidra biss ix-xoljiment tagħha. Il-qasma u l-assenjazzjoni tagħha jibqgħu materji riżervati għas-sentenza definittiva."*

Dan ifisser għalhekk illi jekk ir-rikors odjern jiġi akkolt dan ma jaffetwax id-dritt tal-partijiet, illi f'dan l-istadju għadhom ma ġabux il-provi tagħhom, illi jġibu l-provi dwar il-konsistenza tal-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejniethom sal-mument tat-terminazzjoni tagħha. Għalhekk jekk il-komunjoni tal-akkwisti tiġi mwaqqfa, il-ġbir tal-provi dwar l-aspett patrimonjali tal-kawża ma jiġix affettwat *stante* illi mas-sentenza finali l-Qorti tkun teħtieġ illi tillikwida l-istess komunjoni u tassenjaha skont il-Liġi, bejn il-partijiet.

Il-Qorti ma hiex obligata tara r-raġuni wara t-tali talba iżda illi b'dan il-pronunzjament l-ebda parti ma hi ser isofri preġudizzju sproporzjonat fil-

---
[6] Deċiża mill-Qorti Ċivili Sezzjoni Familja fit-23 ta' Ottubru 2018 (Rik Nru 2/15 AL).

mori tal-kawża.[7] F'dan il-każ il-konvenut ma hux joġġezzjona u ma ġabx provi li billi tiġi pronunzjata t-terminazzjoni tal-komunjoni huwa ser isofri xi preġudizzju iżda jgħid li din id-dikjarazzjoni għandha tapplika mid-data tad-deċiżjoni ta' din il-Qorti. Tgħid il-każistika nostrana li meta l-Qorti tagħti ordni taħt l-Artikolu 55 *"il-waqfien tal-komunjoni jirreferi ghall-futur u mhux ghal dawk l-assi li diga' dahlu u qeghdin fil-komunjoni anke jekk ad insaputa tal-attrici*" (*vide* sentenza fl-ismijiet Desiree Lowell *sive* Desiree Lowell Borg vs Michael Lowell). Kull parti jibqala' d-dritt li ttella' l-provi rigward l-assi, kemm dawk parafernali u kif ukoll dawk appartenenti lill-komunjoni tal-akkwisti.

Il-Qorti ttenni l-prinċipju li[8] dak li sal-lum huwa formanti parti mill-komunjoni tal-akkwisti ser jibqa' hekk komuni sakemm ikun hemm il-qasma tal-proprjetà tal-partijiet. Għaldaqstant dak kollu illi illum jappartjeni lill-komunjoni tal-akkwisti, ser jibqa' jappartjeni liż-żewġ partijiet, irrispettivament minn min ikollu l-pussess tal-istess assi jew min ikun għamel dak id-dejn.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti hija tal-fehma illi f'dan il-każ ma jeżistux l-elementi eċċezzjonali meħtieġa *ai termini* tar-raba' sub-inċiż tal-Artikolu 55, sabiex il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti ma jseħħx. Konsegwentement, il-Qorti ma tarax għalfejn m'għandhiex tiddikjara l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet f'dan l-istadju. Jibqgħu impreġudikati l-pretensjonijiet reċiproċi tal-partijiet fil-konfront ta' xulxin mertu tal-kawża tas-separazzjoni.

DEĊIDE

Għalhekk il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

1. Tilqa' l-ewwel talba tal-attriċi u *ai termini* tal-Artikolu 55 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn il-partijiet u dana b'effett mill-jum illi din is-sentenza

[7] Vide Sentenza fl-ismijiet Desiree Lowell sive Desiree Lowell Borg vs Michael Lowell, deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Ottubru 2015.
[8] Vide Michelle Gaffiero vs Jesmond Gaffiero, deċiża mill-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fis-7 ta' Marzu 2018 (Rik. Ġur. Nru. 223/17/1AL).

tgħaddi *in ġudikat,* dan filwaqt li jibqgħu impreġudikati l-pretensjonijiet reċiproċi tal-partijiet fil-konfront ta' xulxin fir-rigward tal-kontenut tal-komunjoni tal-akkwisti, mertu tal-kawża ta' separazzjoni personali bejniethom.

2. Rigward it-tieni talba tordna illi, *ai termini* ta' l-Artikolu 55(5) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, l-attriċi tinnotifika, a spejjeż tagħha lid-Direttur tar-Reġistru Pubbliku b'din is-sentenza preliminari fi żmien ġimgħa minn meta s-sentenza tiġi dikjarata *res judicata.*

Spejjeż riżervati għall-ġudizzju finali.